

פרק יח

הפתלישות

א. שים לב! ה"תלִשָּׁא [-גְדוֹלָה]" [ראשו פונה ימינה] – טעם מפסיק [מהמשמעותם הקטנים], ונגינתו ארכה מעט מגנית ה"תליישא-קטנה".¹

ה"תלִשָּׁא-קטנה" [=תרסָא], [ראשו פונה שמאליה] – טעם משרות, ויש לחייב למלה שאחריו ככל טעם משרות.²
לדוגמה: **אוֹיֵה בָּאַחַת וְשֶׁשׁ-מֵאוֹת שָׁנָה – מפסיק.**
בוֹיֵה בַּיּוֹם הַשְׁלִישִׁי – משרות.³ (מכלול פ. לחם הבנורים פו.)

ב. הרבה פעמים כשבאה תלישה קטנה לפניה איזלא גריש [=קדמא ואיזלא], היא מחברת לאיזלא [=קדמא] יותר משאהזלא מחברת לגריש, ואחריך להקפיד מאי שלא להפסיק כלל בתליישא,⁴ כדי שלא תשתנה ממשמעות הפסוק.

לדוגמה:

וַיִּסְרֶר בַּיּוֹם הַהוּא אֶת-הַתִּישִׁים⁵,

אם לבינה

- .1. וויפיע תמיד באות הראשונה במלה, גם כאשר אין מקום הטעמה שם.
- .2. וויפיע תמיד בסוף המלה, גם כאשר הטעמה מלעיל, כאמור לעיל פרק ה סעיף ט.
- .3. שים לב בדוגמאות אלו, שאחרי התלישה היב' דגושה, כי היא טעם מפסיק, אך אחרי הטרסא היב' רפה, כי היא טעם משרות, וכך שנותבואר בפרקטו סעיף ה.
- .4. ולהפסיק באיזלא (=קדמא) גם כן אי אפשר, שהוא טעם משרות, אלא יאריך מעט בקריאתו. [ראה כיוצא בזה בהקדמת המנחת שי לתהילים, ובמהרי"ז בחלק הדקדוק תהילים טז]. ויש מפרקקים על עצה זו (הגר"י רצאבי שליט"א בהסכמה).
- .5. כלומר: **בַּיּוֹם הַהוּא הַסִּיר לְכָן אֶת-הַתִּישִׁים.**

מקורות

(א) בראשית ח יג. (ב) שמות יט טז. (ג) בראשית ל לה.

דִבְמַת־בָּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוֹת,
וַיַּכְלֵל־מִזְוֵי מִצְרָיִם הָרָעִים⁶,
וְאֹז־חִילָם⁷ קְהֻלוֹם הַהְוָא יוֹמָת,
וַיַּתֵּן לְהָם יוֹסֵף לְחַם בִּסּוּסִים
וַיַּעֲלֵל אֲבָרָם מִמִּצְרָיִם
טַוְאָת־נְתָנוֹ הַגְּבִיא וּבְנִיהוֹ
וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים, וְעוֹד. (עיין מנוחת שי בראשית יט יז)

ג. בשיי מקומות בתורה ובעוד שלשה מקומות בנביא באים תלתשא וגרשיים (או גרייש) במלחה אחת, וצריך הקורא להטעים הגרשיים תחליה ואחר כן הפתלשה.

בתורה:

1. יְאֹזֶה[קָרָא: זָה].
2. יְבָרְבוֹ[קָרָא: קָרְבּוֹ].

(מסורת קטנה ומסורת גדולה ויקרא יד, בראשית ה כט)

בנביא:

1. יְגַשְׁבּוּ.
2. יְזִלְאָלָה.
3. טֹוֹזָאת.

אם לבינה

6. כלומר: המזדים הרעים של מצרים. ואם יפסיק בתליشا, תהיה המשמעות של מצרים הם הרעים.
7. שאם יפסיק בתליشا, תהיה המשמעות שההלוּם יומית.
8. מלרע, והיר' בשוא נח!

(ד) במדבר יט יג. (ה) דברים ז טו. (ו) שם יג ו. (ז) בראשית מז, יז. (ח) בראשית יג א. ט) מלכים א' א י. ט) שמות ג טו. (יא) בראשית ה כט. (יב) ויקרא יד. (יג) מלכים ב' יז יג. (יד) יחזקאל מה י. טו) צפניה ב טו.